

Pia Rönicke
The Cloud Document

17.06 – 06.08 2017

Pia Rönicke, *The Cloud Document*, 2017. Installationsview

OVERGADEN.

Institut for Samtidskunst, Overgaden neden Vandet 17, 1414 København K, overgaden.org, +45 32577273

Skydokumentet
Af Johanne Løgstrup

På tysk findes ordet 'Fernweh', der kan oversættes til 'udlængsel', men det indeholder mere end det. Det indeholder ordene 'fjern' og 'ondt'. Jeg forestiller mig, at ordet er opstået i forbindelse med de tyske opdagelsesrejser i det 18. og 19. århundrede, som Alexander von Humboldt og Carsten Niebuhr tog på. Her er en længsel efter det fjerne, det uberørte og mødet med det ukendte. Og når det er sagt, følger mange flere faktorer med.

Opdagelsesrejserne var forbundet med heltegerninger – som der i dag stilles flere spørgsmålstejn ved – men lad os blive i den opdagelsesrejsendes situation og formål. Situationen, hvor ordet *fernweh* så præcist beskriver tilstanden. Det var usikkert at rejse, der var mange forbehold og foranstaltninger, som måtte tages. Transportvejene var langsommelige, og rejsen krævede flere år. Der var opbrud og ukendte faktorer; tropesygdomme, uklart terræn og udmattelse. Men der var også det oprindelige, det rå og det uberørte. Der var nye landskabsformationer, fremmede planter og dyr i imponerende farveskalaer og med dufte og smag, som man ikke vidste fandtes. Og så var der videnskaben og dens formål; det at finde ny viden og forsøge at forstå det ukendte. Her var mulighed for ny præcision, der kunne føre til ny indsigt. Og det var via indsamlingen, at man kunne bringe bevisførelsen med sig og befæste den nye viden.

Baggrunden for billedkunstner Pia Rönickes udstilling *The Cloud Document* er gentagelse af en del af den rejse, som den danske botaniker Frederik Liebmann foretog fra 1841-43 i Mexico. Her indsamlede han over 50.000 planteeksemplarer og en af hans særlige interesser var bregnearten. For Rönicke er det med et modsat formål, at hun tager på denne ekspedition. Hun ønsker at få placeret planterne tilbage i deres ophav, at se dem i deres habitat. Det gør hun med kameraet som registrant og sig selv som observatør.

OBSERVATION OG PERCEPTION

“Jeg forsøger at forsvinde, at fryse al bevægelse, og kun optage det udenom” Pia Rönicke

Når Pia Rönicke har valgt at foretage denne rejse er det i forlængelse af sin kunstneriske praksis, hvor hun i de senere år har beskæftiget sig med herbariet som betydning. Det, der optager hende, er bevæggrunden for, hvorfor planter er blevet indsamlet, hvad de fører med sig og hvad viser samlingerne for os i dag.

Rönickes tilgang til sine omfattende værker begynder med en undren. Nogle gange i oplevelsen af en uretfærdighed. Ofte er det via et overset led, en form

for uklarhed eller hvad der kan forekomme som en ubetydelig handling som i tilfældet med herbariet. Det startede med, at hun forsker i den politiske aktivist Rosa Luxemburgs breve fra dengang hun sad fængslet for sin politiske overbevisning og fik tiden til at gå med at skrive breve samtidig med, at hun opbyggede et ydmygt herbarium med vækster fra fængselsgården. Begge dele samler Rönicke i værket *Rosa's Letters*.

Herbariet viser sig at føre en afgrund af viden med sig, som åbner op for mange dele af den vestlige historie og selvforståelse. En geopolitik udfoldes. Den forfølges i værket *The Pages of Day and Night*, som tager sit udgangspunkt i den aktuelle borgerkrig i Syrien, hvor 80% af en frøbank fra Aleppo sendes til Svalbard for at sikre, at plantediversiteten ikke forsvinder i det krigsramte område. I værket krydsregistrerer Rönicke planterne, som allerede blev indsamlet på den danssk-arabiske ekspedition i 1760'erne, med de som sendes afsted til frøbanken i Svalbard. Hun sammenkæder projektet med sproget ved at inddrage forfatterne Adonis og Tranströmer, der på hver deres måde har mistet sproget, den ene fordi han lever i eksil og den anden på grund af sygdom, og dermed peger *The Pages of Day and Night* på tabet af en mangfoldighed og tyste tegns betydninger.

I affotograferingen af planterne i herbariet fra ekspeditionen fra 1760'erne på Naturhistorisk Museum støder Rönicke på Frederik Liebmann. Og da hun i de store væksthuse i Botanisk Have i København opdager levende planter, som går tilbage til hans rejse, ser hun muligheden for at gå skridtet videre i sin undersøgelse.

Rönickes arbejdsmetode er en flanéren, en position, hvor man stiller sig åben og observerende, hvor man træder ud af systemernes verden og betragter den fra andre vinkler. En anden metode er indlevelsen. I tidligere værker har det været i historiske personer, kvinder, som hun bevæger sig tæt på. Så tæt, at hun indtager de rum, som de har levet i, som i hendes værker om Bauhaus-designer Marianne Brandt og den modernistiske arkitekt og designer Eileen Gray. Hun gør det uden, at det bliver privat, både fordi hun inddrager sin egen tilstedeværelse, men også fordi, at det er rummet og deres arbejde, som optager hende. Værkerne består af film, fotografier, tekst og arkitektoniske installationer. Filmene gør ofte brug af panoreringer gennem rum. Et spejl indgår, så blikket både peger indad og udad.

I *The Cloud Document* er det dels Liebmanns rejse,

hans videnskabelige registreringer og landskaberne, men også planterne og deres position, som bliver genstand for indlevelse og granskning.

REPRÆSENTATION

“Hvad er det, jeg forestiller mig? Tanken var at finde tilbage til planternes ophav og frigøre dem af systemet. Men er jeg bare ved at gentage tidligere tiders indsamling?” Pia Rönicke

Planterne er vidnesbyrd, der går gennem århundreder. Konserveret som pressede planteark viser de diversiteten i vækst og arter. Rönicke er optaget af, hvad disse planteark egentlig udgør, da de er både repræsentation og dokumentation. Hvad kan vi læse ud af dem? Og hvad forbliver ulæseligt?

Pia Rönicke må ud på den rejse, hvor hun kan genplacere dem. Hun må forstå rejsen på kroppen. Som i sine tidligere projekter må hun bevæge sig helt ind i rummet, se det og tage stedet og situationen på sig. Det gør hun gennem kameraet, men også gennem sin stemme i form af tekst, en nedskrevet rejsedagbog. Og hun gør det ved at indtage forskerrollen. Hun begiver sig af sted på sin ekspedition sammen med to mexicanske botanikere. Først der kan hun indtage planternes perspektiv og forstå den egentlige videnskab.

Frø forflyttes og får nye habitater. Planter er levende, og deres arvemasse er i konstant forandring. De overleverer tegn, som er blevet læst og som må genlæses og nyfortolkes ud fra den forståelse, som vi har i dag.

Rejsen er ikke en gentagelse af Liebmanns, den er Rönickes egen. Udstillingen består af forskellige repræsentationsformater, som rejsen har ført med sig. Hovedbestanddelen på den er en film, der dokumenterer rejsen. Den består af optagelser fra det mexicanske landskab, planterne og af dagbogsop-tegnelser. Disse optegnelser skildrer den dobbelte position i rejsen. De indtager spejlets rolle, som det er brugt tidligere. Her gøres der plads til et usikkert og tvivlende jeg. Den tvivl, som Rönicke oplever på egen krop ved sin tilstedeværelse og sit engagement.

Flere film og videoværker indgår i udstillingen bl.a. en diskret animation af litografiske optegnelser fra Liebmanns rejse, en skærm med skiftende DNA-koder, som viser vor tids måde at afkode plantearter på, og en 16mm-film optaget i væksthuset i Botanisk Have, hvor kameraet nænsomt panorerer henover nogle af de plantearter, som Liebmann tog med hjem fra sin rejse. Derudover består udstillingen af flere montrere, som viser de indsamlede planteark fra rejsen. Hvert

værk bidrager til at udfolde de mange tilgange, hvorpå videns- og kulturbetydning kan dokumenteres og overleveres, som disse ekspeditioner har genereret.

OPLØSNING

Opdagelsesrejsen bliver i dag opfattet som første trin i kolonialismen, den vestlige civilisations erobring af verden. Industriens veje og dens indtagelse af resten af verden. En proces, som har gjort os så mægtige og i århundreder fået os til at føle os så sikre på verden og sikre i vores måde at være i verden på. Den skrå-sikkerhed burde vi ikke have længere – snarere gøre plads til kritisk selvrefleksion.

Hvor der tidligere var plads til mangfoldighed, bliver naturen i dag indskrænket og ensrettet på grund af vores systems voldsomme indblanding. En opløsning og nedbrydning. Hvad det kommer til at betyde langsigtet, ved vi endnu ikke. Der synes ingen vej udenom, at vi må acceptere den tilstand, tage den på os og åbne op for en ny og ubegribelig virkelighed. Det er denne situation *The Cloud Document* opstiller for os – hvor intet er klart og tydeligt. Her må vi give os ud på tvivlsom grund, hvor nuancerne spiller en stor rolle og ingen position er sikker.

Johanne Løgstrup er kurator, skribent og underviser

CV

Pia Rönicke (f. 1974) er uddannet ved Det Kongelige Danske Kunstakademi og California Institute of the Arts. Hun har tidligere udstillet på Den Frie Udstillingsbygning og Museet for Samtidskunst samt i udlandet på væsentlige institutioner som Heine Onstad Kunstcenter, Oslo, Apexart, New York, Tate Modern, London og GIBCA, Göteborg.

EVENTS

Tirsdag d. 20. juni kl. 15-17: GÅTUR. Pia Rönicke og gruppen Gåafstand inviterer på en gåtur gennem Priorparken til Statens Naturhistoriske Museums herbarium, hvor botaniker Oluf Ryding vil vise rundt i samlingen. Mødested: Brøndbyøster S-togstation på perronen (Linje B, afgang KBH H kl. 14.50).

Torsdag d. 22. juni kl. 17-19.30: Aftenens event byder på en oplæsning af forfatter og kunstner Christian Yde Frostholm, hvorefter Rönickes filmværk *The Cloud Document* vises, og sluttelig præsenterer professor Hanne Loreck foredraget: *Hilma af Klint: Botany, Ornaments, Grammars, and Diagrams*.

TAK TIL

Pia Rönicke vil gerne takke Statens Naturhistoriske Museum, Herbariet og Herbario del Centro Regional del Bajío, Instituto de Ecología, A.C. Mexico.

Denne udstillingsfolder kan downloades fra: overgaden.org
Udstillingen er støttet af:

Karl Mogensens Fond **STATENS KUNSTFOND**

Overgaden er støttet af Statens Kunstfonds Billedkunstudvalg og Det Obelske Familiefond.